

Rijksdeel Bibliotheca Philosophica Hermetica naar Allard Pierson

13-11-2020 08:58

Na 10 jaar ondergebracht te zijn bij de KB, de nationale bibliotheek van Nederland in Den Haag, heeft de Minister van OCW besloten het Rijksdeel van de Bibliotheca Philosophica Hermetica opnieuw naar Amsterdam te brengen. Het Allard Pierson, museum en kennisinstituut voor de erfgoedcollecties van de Universiteit van Amsterdam, krijgt de 4400 werken in langdurige bruikleen.

Zeldzame en unieke werken

De Bibliotheca Philosophica Hermetica (BPH) is een unieke verzameling van 10.000 manuscripten en gedrukte werken over de hermetische traditie. Dit is een verzamelnaam voor filosofisch-religieuze en praktisch-esoterische teksten die zijn ontstaan in het hellenistische Egypte, en die hun ingang vonden in zowel de joodse, christelijke als Arabische cultuur. De BPH bevat vele, vaak zeldzame en unieke werken over onder meer Rozenkruisers, alchemie, mystiek, gnosis, soefisme, kabbala, antroposofie, vrijmetselaars en de heilige graal.

Wetenschappelijke bibliotheek

De collectie is ontstaan als privébibliotheek van de Amsterdamse ondernemer Joost Ritman. In 1984 werd de bibliotheek publiek toegankelijk. Onder leiding van conservator en later directeur Frans A. Janssen (1983 tot 2002) groeide de collectie exponentieel en werd de bibliotheek een belangrijke wetenschappelijke onderzoeksinstelling.

Het ontstaan van het Rijksdeel

In 2005 verwierf de Nederlandse staat een belangrijk deel van de bibliotheek. Sinds 2010 draagt de KB zorg voor het Rijksdeel van de BPH. Tien jaar later keert de collectie terug naar Amsterdam. Het Allard Pierson bevindt zich op loopafstand van de Embassy of the Free Mind in het Huis met de Hoofden aan de Keizersgracht waar het andere deel van de Bibliotheca Hermetica Philosophica is ondergebracht.

Toegankelijk voor onderwijs en onderzoek

Het Rijksdeel van de Bibliotheca Philosophica Hermetica sluit perfect aan bij de erfgoedcollecties van de Universiteit van Amsterdam, beheerd, ontsloten en gepresenteerd door het Allard Pierson. Onder die collecties bevindt zich al een internationaal belangrijke verzameling boeken en geschriften op het vlak van non-conformistische christelijke groeperingen vanaf de zestiende eeuw. De collectie omvat zeldzame handschriften uit de kring van de Moderne Devotie, maar ook brieven en publicaties van spirituele leiders als Hendrik Niclaes, David Joris en Antoinette Bourignon.

De verhuizing van het Rijksdeel naar de UvA garandeert maximale toegankelijkheid van de collectie voor onderwijs en onderzoek. Het Allard Pierson gaat daarvoor nauw samenwerken met het Centre for the History of Hermetic Philosophy and Related Currents (Leerstoelgroep Geschiedenis van de hermetische filosofie en verwante stromingen). Deze Leerstoelgroep van de UvA is de grootste ter wereld in de geschiedenis van de westerse esoterie en biedt als enige een volledig academisch opleidingsprogramma aan op dit gebied.

Vanaf 2021

Het Rijksdeel van de BPH zal in de loop van 2021 beschikbaar zijn, zowel voor onderzoekers uit binnen- en buitenland, als voor geïnteresseerd publiek. Het Allard Pierson gaat de 4400 werken vakkundig catalogiseren, waar nodig restaureren, en gedeeltelijk digitaliseren. Onderdelen uit het Rijksdeel van de BPH-collectie zullen regelmatig te zien zijn in de vaste tentoonstelling Van Nijl tot Amstel waar bezoekers kunnen kennismaken met 10.000 jaar cultuurgeschiedenis.

Foto: [Harm ten Napel](#) via Wikimedia [Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International](#) license.

Frank Veerkamp